

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 17/2006 rd**

**Regeringens proposition med förslag till lag om
ändring av 2 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd
för arbetslösa**

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 september 2006 en proposition med förslag till lag om ändring av 2 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (RP 130/2006 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ska lämna utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Esko Salo, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Timo Meling, arbetsministeriet
- specialrådgivare Johan Åström, Finlands näringsliv
- arbetsmarknadsombud Merja Hirvonen, Företagarna i Finland rf
- verkställande direktör Anders Blom, Familjeföretagens förbund rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att en familjemedlem som är sysselsatt av företagaren i dennes företag lättare än hittills ska få tillgång till arbetslöshetsförmånerna. Ändringen ska gälla situationer

där en viss funktion eller produktionsinriktning vid företaget upphör. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2007 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 oktober 2007.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Bättre social trygghet för företagare

Regeringen föreslår att företagares familjemed-

lemmar som arbetar i företaget ska få bättre möjligheter till arbetslöshetsförmåner. Förslaget ingår i regeringens politikprogram för företagsamhet och har beretts i arbetsgruppen för företagarnas sociala trygghet 2004 (Social- och hälso-

vårdsministeriets arbetsgruppspromemoria 2005:12). Arbetsgruppens arbete har tidigare resulterat i flera förbättringar i företagarnas sociala trygghet.

Utskottet anser att förslaget till en förbättring av den sociala tryggheten för familjemedlemmar till företagare är ett viktigt framsteg för att ge företagare och deras familjer en bättre ställning. Det svaga utkomstskyddet för arbetslösa familjemedlemmar till företagare har varit ett av de värsta missförhållandena i företagarnas sociala trygghet.

Skilnaderna i löntagarnas och företagarnas sociala trygghet bör om möjligt elimineras i alla fall där de inte kan motiveras med företagsverksamhetens art och påföljande risker, anser utskottet. Trots vissa korrigeringar i företagarnas sociala trygghet finns det fortfarande flera skillnader i företagarnas och löntagarnas sociala trygghet. För dem som blir företagare finns det en risk förknippad med den sociala tryggheten, och det påverkar benägenheten att starta företag. För att bristerna i den sociala tryggheten inte ska inverka negativt på attityden till företagsamhet är det viktigt att fortsätta avhjälpa dem.

Rätten till utkomstskydd för arbetslösa familjemedlemmar till företagare

Enligt den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa får en företagares familjemedlem rätt till utkomstskydd först då hela företagets verksamhet upphör eller avbryts eller då familjemedlemmen arbetat heltid utanför företaget i 10 månader. Om företaget inte längre kan sysselsätta alla familjemedlemmar som tidigare arbetat i företaget, måste företagets verksamhet avslutas helt och hållet för att familjemedlemmarna ska ha rätt till utkomstskydd för arbetslösa.

Lagen föreslås nu bli ändrad så att en familjemedlem kan beviljas utkomstskydd om hans eller hennes arbete upphör på grund av att en produktionsinriktning upphör eller av motsvarande skäl, så som att verksamheten läggs ut på entreprenad. Hela företagets verksamhet behöver inte upphöra eller avbrytas. Utskottet anser att ändringen är viktig och tillstyrker den.

Den ändring som regeringen föreslår motsvarar inte helt och hållet det förslag som lämnats av arbetsgruppen med uppgift att klarlägga företagarnas sociala trygghet. Arbetsgruppen föreslog att lagrummet i fråga inte ska tillämpas på en familjemedlem som är eller har varit ägare i företaget. Enligt lagförslaget tillämpas bestämmelsen på en person som själv inte har haft bestämmanderätt i företaget. I motiveringen till lagförslaget står det att avsikten är att sådana situationer där en person direkt deltar i nedläggningen av det egna arbetet, och därmed i praktiken också i den beslutsprocess som gäller den egna rätten till utkomstskydd för arbetslösa, inte skall omfattas av bestämmelsen.

Vid tillämpningen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa har bestämmanderätten tillskrivits de personer som haft äganderätt i företaget såväl som de personer som utan äganderätt haft en viss ställning i företagets organ. En familjemedlem som inte äger någon del av företaget men som varit medlem i företagets styrelse omfattas alltså inte av ändringen på grund av sin ställning.

Utskottet anser det vara oskäligt att en liten ägarandel eller ett formellt medlemskap i företagets förvaltning eliminerar möjligheten till utkomstskydd i flera år. Därför föreslår utskottet att social- och hälsovårdsutskottet preciserar lagförslaget så att bara de familjemedlemmar som är eller har varit ägare eller deltagit i företagets förvaltning t.ex. under de senaste två åren inte omfattas av bestämmelsen. Om personen har haft en formell ställning eller en liten ägarandel för flera år sedan har det då ingen betydelse vid tillämpningen av bestämmelsen. I små familjeföretag är det ganska vanligt att maken eller maken någon gång har varit styrelsemedlem eller ägt en formell andel av företaget.

Arbetsgruppen för företagarnas sociala trygghet 2004 föreslog att också de familjemedlemmar som inte har rätt till utkomstskydd ska omfattas av arbetskraftspolitiska stödåtgärder när de inte mer kan bli sysselsatta i familjeföretaget. Då får de klart bättre möjligheter till arbete någon annanstans. Utskottet ser det som viktigt att regeringen utreder hur familjemedlemmarnas

faktiska möjligheter att omfattas av arbetskrafts-
politiska åtgärder kan förbättras.

Utlåtande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet meddelar

*att social- och hälsovårdsutskottet bör
beakta vad som sagts ovan.*

Helsingfors den 4 oktober 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jukka Gustafsson /sd
vordf. Anne Holmlund /saml
medl. Sari Essayah /kd
Susanna Haapoja /cent
Anneli Kiljunen /sd
Pehr Löf /sv
Rosa Meriläinen /gröna
Markus Mustajärvi /vänst

Terhi Peltokorpi /cent
Jukka Roos /sd
Tero Rönni /sd
Arto Satonen /saml
Kimmo Tiilikainen /cent
Pekka Vilkuna /cent
ers. Paula Risikko /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.